

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Όλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, Η απελευθέρωση της Ελλάδος και η Ρωσία, 1821-1828

Ι. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.954](https://doi.org/10.12681/makedonika.954)

Copyright © 2015, Ι. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1971). Όλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, Η απελευθέρωση της Ελλάδος και η Ρωσία, 1821-1828. *Μακεδονικά*, 11(1), 413-416. <https://doi.org/10.12681/makedonika.954>

δικαιολογήσωμεν, πώς εις τήν Βέροιαν τιμᾶται διά μνημείου ὑπό τῶν Ρωμαίων. Οἱ ἐ γ κ ε κ τ η μ ἔ ν ο ι Ρ ω μ α ἰ ο ἰ δὲν εἶχον λόγους νά εἶναι δυσηρεστημένοι μέ τόν διοικητήν. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ή μελέτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη καί μεθοδικῶς συντεταγμένη.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΤΑΗΣ

'Ο λ γ α ς Μ π ο ρ ῖ σ ο β ν α Σ π ᾶ ρ ο, 'Η άπελευθέρωση τής 'Ελλάδος και ή Ρωσία, 1821-1828. Σοβιετική 'Εκδοση ἀπό τόν 'Οργανισμό «ΜΙΣΛ» (ΣΚΕΨΗ), Μόσχα 1965. Μετάφραση στήν ἑλληνική ἀπό τὰ ρωσικά ἀπό τόν 'Α. Σαραντόπουλο, μέ θεώρηση και ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Σ. 'Αλεξίου, 'Εκδοτικῶς οἶκος Γεωργίου Φέξη, 'Αθήνα 1971.

Τελευταία κυκλοφόρησε ή ἐν ἐπικεφαλίδι ἐνδιαφέρουσα μελέτη, μεταφρασμένη ἀπό τὰ ρωσικά, τής Ρωσίδος συγγραφῶς 'Ολγας Μπορίσοβνα Σπάρο. Τό βιβλίό αὐτό κυκλοφόρησε ἐπικαιρα στήν 'Ελλάδα μέ τήν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τής ἐπαναστάσεως και παρέχει ἀφθονο και ἄγνωστο ὕλικό στόν 'Ελληνα ἐρευνητή, προερχόμενο ἀπό ρωσικῆς ἱστορικῆς πηγῆς.

Πρὶν εἰσελθῶ στήν ἀνάπτυξη τοῦ περιεχομένου, ἔχω νά προσθέσω ὅτι κατά τήν δεκαετία 1960-1970 κυκλοφόρησαν ἐδῶ ἄλλα δύο βιβλία, πού ἔχουν σχέση μέ τόν ἀπελευθερωτικό μας ἀγῶνα τοῦ 1821, γραμμένα ἀπό τόν Ρῶσο ἱστορικό Gr. Arch: α) 'Η Φιλική 'Εταιρεία (ρωσιστί), Μόσχα 1965. β) 'Η 'Αλβανία και ή 'Ηπειρος κατά τὰ τέλη τοῦ 18ου και ἄρχαίς τοῦ 19ου αἰῶνα (ρωσιστί). 'Εκδοση τής 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τής Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, Μόσχα 1965. Τό βιβλίό αὐτό πολὺ χρησιμο γιά τήν 'Ηπειρο και τήν Δυτική Μακεδονία, μετεφράσθη στήν ἑλληνική ὑπό τοῦ I.M.X.A. τής 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν και κυκλοφόρησε πολυγραφημένο σέ μικρό ἀριθμό ἀντιτύπων. Στή σελίδα 244 τοῦ ἔργου βλέπω ὅτι ή συγγραφεὺς 'Ο. Σπάρο στήν τελευταία 20ετία ἔχει ἐκδῶσει και ἄλλες δύο ἐργασίες σχετικῆς μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 μέ τούς τίτλους: α) 'Η ἐξωτερική πολιτική τοῦ Κάνιγκ και τό ἑλληνικό ζήτημα, «Ζητήματα 'Ιστορίας», 1947, Νο 12, και β) 'Ο ρόλος τής Ρωσίας στόν ἀγῶνα τής 'Ελλάδος γιά τήν ἀνεξαρτησία, «Ζητήματα 'Ιστορίας» 1949, Νο 8.

Τό βιβλίό διαιρεῖται πλὴν τής εἰσαγωγῆς και τής βιβλιογραφίας σέ 8 κεφάλαια. 1. Πῶς ἄρχισε τό ἀπελευθερωτικό κίνημα. 2. 'Η μεγάλη ἐπανάσταση. 3. 'Η ἑλληνική ἐπανάσταση και ή Ρωσία. 4. 'Η πολιτική τοῦ Γεωργίου Κάνιγκ. 5. Τό ἑλληνικό πρωτόκολλο. 6. 'Η σύμβαση τοῦ Λονδίνου τοῦ 1827. 7. 'Η ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου. 8. Τό τέλος.

Στήν εἰσαγωγή τοῦ ἔργου ή 'Ο. Μπ. Σπάρο γράφει ὅτι 7 χρόνια ὕστερα ἀπό τήν καταστροφή τῶν στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα και ἐνῶ εἶχε ἐκμηδενισθῆ κάθε ἀπελευθερωτική κίνηση στήν 'Ιταλία και τήν 'Ισπανία, ἄρχισε ή ἔθνική ἑλληνική ἐπανάσταση τοῦ 1821, ή ὁποία μέ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐξαπλώθηκε στήν αἱματόβρεκτη γῆ τῶν 'Ελλήνων, στήν Πελοπόννησο, σ' ἓνα μέρος τής 'Ηπειρωτικῆς 'Ελλάδος και σέ κάμποσα μεγάλα ἑλληνικά νησιά. 'Η εἶδηση τής ἐπανάστασεως τής 'Ελλάδος, μιάς θρόνας μεσογεικῆς, ή ὁποία εὐρίσκετο ἀπάνω στίς ὑδάτινες συγκοινωνίες ἀπό τήν Εὐρώπη πρὸς τήν 'Οθωμανική αὐτοκρατορία, τήν 'Αφρική και τήν 'Απῶ 'Ανατολή, συνετάρραξε τίς εὐρωπαϊκῆς κυβερνήσεις, γιατί ἀπό τό καθεστῶς πού θά ἰδρῦετο στήν 'Ελλάδα μετά τήν ἀπελευθέρωσή της, θά ἐξηρτῶντο ποικίλα συμφέροντα πολιτικά, οἰκονομικά και στρατιωτικά. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον τό ἑλληνικό ζήτημα θά ἐγίνετο μοιραία πρόβλημα τής εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας και ὅταν ξέσπασε ή ἑλληνική ἐπανάσταση, ρίχθηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων και οἱ ἀρχῆς τής νομιμότητος και τό status quo πού μέ τόσον πείσμα προέβαλε ὁ Αὐστριακὸς ἀρχικαγκελλάριος Μέττερνιχ και οἱ ἰθύνοντες τής Εὐρώπης, πού προσπαθοῦσαν ὁ

καθένας νά προστατεύη τά συμφερόντά του ξεχνώντας τά συνέδρια τής 'Ιερās Συμμαχίας και τίς διακηρύξεις πού δημοσίευσαν.

'Εκείνη πού πρώτη έγκατέλειπε τίς άρχές τής 'Ιερās Συμμαχίας ήταν ή Ρωσία πού μέ τόν τσάρο 'Αλέξανδρο Α' άποτελούσε δραστήριο μέλος τής οργανώσεως, γιατί οί πόλεμοι αύτής κατά τής Τουρκίας ενοούσαν αύτα τά ύπόδουλα Βαλκανικά κράτη γιά τήν άποτίναξη τού ζυγού. 'Ετσι καθ' όλη τή διάρκεια τού άπελευθερωτικού πολέμου τής 'Ελλάδος έως τή ναυμαχία τού Ναυαρίνου, οί Ρώσοι παρ' όλο πού στην άρχή έγκατέλειψαν άβοήθητο τόν άρχηγό τής έλληνικής επαναστάσεως εις τίς 'Ηγεμονίες τού Δουναβέως, άργότερα ύποστήριξαν τó έλληνικό ξεσήκωμα. Αυτό φυσικά, ανεξάρτητα από τήν συμπάθεια τού όρθοδόξου ρωσικού λαού πρós τούς άγωνιζόμενους 'Ελληνας, συνέφερε στην ρωσική πολιτική, ή όποία άπέβλεπε ν' άπλώση τήν έπιρροή της στά Βαλκάνια και στην 'Ελλάδα, σέ βάρος τής Αυστρίας, ό άλαζών άρχηγός τής όποίας άντιδρούσε μέ πείσμα άφάνταστο στην άπελευθέρωση αυτών των κρατών. 'Υποταταμένη ή τουρκική πολιτική στην Αυστρία και άλλους Δυτικούς, διαιώνιζε μέ τήν στάση της τó status quo και τήν ύπάρχουσα κατάσταση ή όποία συνέφερε και σ' αύτήν.

Στή συνέχεια ή συγγραφεύς άσχολείται μέ τίς προετοιμασίες τής επαναστάσεως στην έποχή τού διαφωτισμού από τόν Κοραή, τόν έθνομάρτυρα Ρήγα Βελεστινλή, τή Φιλική 'Εταιρεία πού ειχε μεγάλη ύποστήριξη στά ρωσικά έδάφη, τó Συνέδριο τής Βιέννης και τίς προσπάθειες πού κατέβαλεν εκεί ό Καποδίστριας, γιά νά επιτύχη τή διεθνή άναγνώριση τής ανεξαρτησίας τών 'Ιονίων νήσων, τή Φιλόμουσο 'Εταιρεία, πού ιδρύθηκε τότε στην Βιέννη και όπου ό Καποδίστριας πρότεινε ν' άνοιχθί βιβλικό συνδρομητών «γιά τήν παροχή βοήθειας στους 'Ελληνας νέους πού διωχόν γιά μόρφωση». Από τίς ύπάρχουσες ρωσικές πηγές, όπως γράφει ή 'Ο. Μπ., μπορούμε νά συμπεράνουμε πώς ό Καποδίστριας χώνιριζε τούς σκοπούς τής Φ.Ε., όπως αύτή παρουσιάσθηκε σέ λίγα χρόνια.

Τόν χειμόνα τού 1820 ό 'Αλέξανδρος 'Υψηλάντης, άφού άποστρατεύθηκε μέ δική του αίτηση και πήρε άδεια νά ταξιδέψη στό έξωτερικό γιά λόγους υγείας, άντάμωσε και συνεζήτησε πολλές ώρες μέ τόν Καποδίστρια, και ύστερα κατέθηκε στην 'Οδησό, όπου συναντήθηκε μέ τόν έπιτελάρχη τής 2ας ρωσικής στρατιάς στρατηγό Κισιελιόφ, τόν Γενικό Διοικητή τής Βεσσαραβίας 'Ιπνζοφ, τόν στρατηγό Λανζερόν, διοικητή τής 'Οδησού και μέ άλλα έπίσημα πρόσωπα. Σύμφωνα μέ τά Ρωσικά 'Αρχεία, πού έχει συμβουλευθί ή συγγραφεύς, ό Λανζερόν έγραψε στόν Κισιελιόφ «πώς χορήγησε πάνω από 300 διαβατήρια σ' εκείνους πού πήγαιναν νά καταταχθούν στά σώματα τού 'Υψηλάντη». Τόν 'Υψηλάντη τότε βοήθησαν πολλοί προοδευτικοί Ρώσοι Δεκεμβρισταί, γιατί ό στρατηγός Ρουτζέβιτς, διοικητής τού 7 Σώματος στρατού, όπως προκύπτει από τίς ρωσικές πληροφορίες, ύπεστήριξε τούς 'Ελληνας. 'Εν συνεχεία ή συγγραφεύς άσχολείται μέ λεπτομέρειες τού άγώνος τών 'Ηγεμονιών άντλώντας πληροφορίες από 'Ελληνας και Ρώσους συγγραφείς και καταλήγει εις τó ότι έξέγερση στις Παραδουναβείες 'Ηγεμονίες, παρά τó θλιβερό της άποτέλεσμα, δέν ήταν άκαρπη. Στάθηκε τó σύνθημα γιά μιá γενική έξέγερση στην 'Ελλάδα και γιά πολύ διάστημα απέσπασε τήν προσοχή και τίς ένοπλες δυνάμεις τής Τουρκίας πρós βορράν σέ έποχή κατά τήν όποία αυτές ήταν άπαραίτητες γιά τήν επανάσταση τών 'Ελλήνων στην Μακεδονία, τήν Θεσσαλία, τήν Ρούμελη, τήν Πελοπόννησο και άλλού.

Στή συνέχεια ή συγγραφεύς εκθέτει τήν εξέλιξη τής επαναστάσεως σ' όλη τήν 'Ελλάδα, όπου χρησιμοποιεί τή γνωστή έλληνική και ξένη βιβλιογραφία, αλλά κάπου κάπου και ρωσικές μελέτες πού είναι άγνωστες στην 'Ελλάδα, όπως τού Μπογδόνοβιτς, τού Ζιγκάρεφ, τού Μάρτενς, Λαζάρεφ, Σολόβιεφ κ.λ. και πού πρέπει ν' άνασχοληθούσαν τούς 'Ελληνας ιστορικούς. 'Ανάμεσα σ' αυτές ύπάρχουν και πηγές πού χρησιμοποίησε ό Ρώσος συνταγματάρχης 'Ιβάν Πέτροβιτς Λιπράντι, άρχηγός τής ρωσικής κατασκοπείας στά Βαλκάνια τήν έποχή εκείνη, και τίς όποίες πρώτος έχρησιμοποίησε εις τó βιβλίό μου «Οί

Μακεδόνες κατά την 'Επανάστασιν του 1821», γ' έκδοσις, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 73-120.

'Ιδιαίτερα κεφάλαια αφιερώνει ή συγγραφεύς γιά την ελληνική επανάσταση και την Ρωσία (σ. 76-110), καθώς και γιά την πολιτική του Γεωργίου Κάνιγκ (σ. 111-132). Μέσα στα κεφάλαια αυτά εύρσκει ο άναγνώστης νέες πληροφορίες από ιστορικές ρωσικές και άγγλικές πηγές. Χρειάζεται όμως ιδιαίτερη προσοχή στην έξαγωγή συμπερασμάτων γιαι τα κεφάλαια αυτά έμπλεκόνται σε θέματα πολιτικά, ιδεολογικά, αλλά και προπαγανδιστικά, όπου ή ιστορική αλήθεια βάλλεται από την σκοπιμότητα και υπό του υπάρχοντος τότε και τώρα ανταγωνισμού τών λεγομένων Μεγάλων Δυνάμεων και από τόν όποιον πολλά τράβηξε τό άγωνιζόμενο ελληνικό έθνος, χωρίς ν' άρνηθώ ότι σε διάφορα διαστήματα όλοι αυτοί οι έμπλεκόμενοι στη Μεσόγειο προσέφεραν υπηρεσίες στην 'Ελλάδα.

'Ακολουθεί έρευνα γιά τό περίφημο υπόμνημα της 26 Δεκεμβρίου 1823 πού είχε συζητηθή άνάμεσα στη Βιέννη, τό Παρίσι και τό Βερολίνο και πού προέβλεπε τη διαίρεση της 'Ελλάδος σε τρεις αυτοδιοικούμενες ήγεμονίες κάτω από την έπικυριαρχία της Πύλης και πού ή καταμετωμένη και ήρωικά μαχομένη ελληνική πατριδα άπέρριψε άσυζητητέι. Οί Μεγάλες Δυνάμεις ήθελαν τότε νά τελειώση ό πόλεμος αυτός και ό καθένas έσκέπετο τά συμφέροντά του, αλλά ή 'Ελλάς είχε επαναστατήσει γιά ν' άποκτήση την έλευθερία της κι όχι γιά νά γίνη υπηρέτης των.

Μετά την άπόρριψη του πρώτου πρωτοκόλλου, τόν θάνατο του Ρώσου αυτοκράτορα 'Αλεξάνδρου Α' και τη διαδοχή του από τόν βίαιο Νικόλαο Α', αλλά και την έπελθουσα πολιτική μεταβολή στην 'Αγγλία από της έμφανίσεως του Γεωργίου Κάνιγκ, αλλά και του δημιουργηθέντος φιλελληνικού ρεύματος στη Γαλλία πρό παντός, ή όλη κατάσταση γιά την 'Ελλάδα στον πολιτικό τομέα άρχισε νά καλύτερευη παρ' όλα τά στρατιωτικά άτυχήματα τών 'Ελλήνων επαναστατών, πρό παντός δέ με την άφιξη αίγυπτιακών ενισχύσεων με τόν διάδοχο 'Ιμπραήμ πασά, φιλοδοξούσαν νά συντρίψη τούς 'Ελληνες και νά γίνη «τοποτηρητής του Μοριά». Είχε πέσει τό ήρωικό Μεσολόγγι και ή συγκίνηση πού προεκάλεσε ήταν συγκλονιστική όχι μόνον στην 'Ελλάδα, αλλά και στην Εύρώπη όπου ξεσηκώσε ρήτμα άγανακτισίας κατά τών Τούρκων. 'Αρχισαν νά καταφθάνουν φιλέλληνες έθελονταί, Γάλλοι, Γερμανοί, Πολωνοί, 'Αγγλοι. 'Αλλά είχε ύπογραφή και άλλο πρωτόκολλο σχετικό με τη σύμβαση του 'Ακκερμαν, όπου ή Ρωσία επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιά την άυτονομία της Σερβίας και τά προνόμια τών Παραδουναβίων 'Ηγενοιών και στο πρωτόκολλο αυτό και γιά την άνεξαρτησία της 'Ελλάδος. 'Η Τουρκία όμως, παρ' όλα αυτά, κατέβαλε κάθε προσπάθεια νά επιτύχη στη πλήρη κατάρρευση της 'Ελλάδος, πού είχε ύποστη συνεχή στρατιωτικά άτυχήματα τών τελευταίο καιρού, και είχε έλπίδες ή Τουρκία πώς θα κατόρθωνε τελικά νά πνίξη την ελληνική επανάσταση. 'Ετσι με την τουρκική άδιαλλαξία φθάσαμε στη ναυμαχία του Ναυαρίνου. Αυτό τό πολύ σημαντικό κεφάλαιο πλουτίζεται με άγνωστες πληροφορίες προερχόμενες από τά Ρωσικά 'Αρχεία, από διηγήσεις διαφόρων ναυτικών και άλλα ήμερολόγια, από τά θαυμάσια άπομνημονεύματα του 'Αγγλου ναύαρχου Κόδριγκτον και άλλες συλλογές, πού παρέχουν σπουδαίο ιστορικό υλικό με τό όποιο μπορούσε νά συντεθή μία ενδιαφέρουσα ιστορική μονογραφία. 'Η συντριβή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου από τις ένωμένες δυνάμεις 'Αγγλων, Γάλλων και Ρώσων έπέφερε τό τελικό πλήγμα κατά της Τουρκίας.

Σ' όλο όμως αυτό τό διάστημα, πού συνέβησαν τά γεγονότα του Ναυαρίνου, οί 'Ελληνες επαναστάτες δέν σταμάτησαν τόν άγώνα: έναν άγώνα γεμάτο από άπάνταση τόλμη και ήρωισμό. Σ' αυτό τό διάστημα οί 'Ελληνες με τούς έκ Μακεδονίας άρχηγούς, τόν Καρατάσιο, τόν Γάτσο και τόν Διαμαντή, με πολλές έκαστοντάδες παλληκαριών της Μακεδονίας και Θεσσαλίας, τούς γνωστούς από την ιστορία 'Ολυμπίους, πολιόρκησαν τό Τρίκκερι και πολλά μέρη της 'Ανατολικής 'Ελλάδος και τό ίδιο συνέβη και στην Αίτωλοακαρνανία με τόν Κωνστ. Μπότσαρη πού πολιορκούσε τό Αίτωλικό, καθώς και στα νησιά, πρό πάν-

των στὴν Κρήτη καὶ τὴ Σάμο, μὰ καὶ τὰ ἑλληνικά καράβια μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ἄγγλο πλοίαρχο Ἄστιγξ κατεναμάχησαν τὰ τουρκικά πολεμικά κάτω ἀπὸ τὴν Ἄμφισσα στὴν Ἰτέα καὶ τὸ Γαλαξειδί καὶ ἀποκατέστησαν τὴν ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στὴν Πελοπόννησο καὶ τὴν Δυτικὴ Στερεὰ Ἑλλάδα.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1828 ἐφθάσε στὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας. Ὁ πόλεμος ἐτερματιζέτο καὶ μιὰ μικρὴ ἐλεύθερη Ἑλλάδα σπαρμένη ἀπὸ ἐρείπια καὶ τάφους, μὰ περήφανη καὶ ἐμπνέουσα σεβασμὸ στοὺς τίμιους ἀνθρώπους καὶ στοὺς λαοὺς πολλῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ποὺ παρακολούθησαν μὲ ἀγάπη καὶ θαυμασμὸ αὐτὸν τὸν πανελληνίῳ ἀγῶνα, ἐνεφανίζετο στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο σὰν ἐλεύθερο καὶ ἀνεξάρτητο κράτος. Στὴν ἐργασία τῆς Ὀλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς πολλὲς καὶ ἐνδιαφέρουσες εἰδήσεις ἀπὸ τὰ Ρωσικά καὶ ἄλλα Ἀρχεῖα, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ βλέπουν τὴν δημοσιότητα στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθεῖ ἡ συγγραφεὺς, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ὅπου δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ σκοπιμότητα καὶ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν Μεγάλων, ἡ ἀνθρώπινη καρδιά τῆς συγγραφέως ἔχει συγκινηθῆ ἀπὸ τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ φοβερά παθήματά τους σ' ὅλο τὸ διάστημα τῶν ὀκτῶ χρόνων ποὺ τόσον ἥρωικά πολέμησαν.

Πρὶν τελειῶσω τὴν παρουσίαση αὐτοῦ τοῦ βιβλίου θὰ θέλω νὰ προσθέσω ὀλίγα ποὺ ἔχουν σὰν ἀντικείμενο τὴν διπλωματικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος στὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Ὅπως ἔγραψα στὴν ἀρχή, ἡ ἐπίσημη πολιτικὴ τῆς Ρωσίας στὸ κίνημα τῶν Ἡγεμονιῶν ἦταν ἡ ἐχθρική ἢ ἀδιάφορη, ἀντίθετα πρὸς τὶς πεποιθήσεις τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Ἐχθρική ἦταν καὶ ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ, γιὰτι ἐκεῖ κυβερνοῦσαν τὰ συμφέροντα τῶν ὀλιγαρχικῶν πολιτευμάτων ποὺ ἐμπόδιζαν τοὺς μικροὺς λαοὺς ν' ἀναπνεύσουν.

Τὴν πρώτη μεταστροφή στὴ στάση τῶν Μεγάλων Δυνάμεων διαπιστώνουμε μετὰ τὸ Συνέδριο τῆς Βερόνας στὸ πρόσωπο τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ μετέπειτα πρῶθυπουργοῦ τῆς Βρετανίας Γεωργίου Κάνιγκ. Σὲ λίγο ἀκολούθησε καὶ ἡ Γαλλία, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ ὑποδείξει γιὰ βασιλέα τῆς Ἑλλάδος ἓνα Γάλλο πρίγκιπα, τὸν δούκα τοῦ Nemours. Ἡ Ρωσία παρακολούθοῦσε τὴν ἐξέλιξη τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὴν κατέτρεχε ἀκόμη τὸ φάσμα τῆς περιβόητης Ἱερῆς Συμαχίας πρότεινε ἰδιαίτερη διάσκηψη στὶς ἀρχὲς τοῦ 1825 στὴν Πετροῦπολη, ἡ ὁποία καὶ ἐγινε χωρὶς ὁμως τὴν συμμετοχὴ τῆς Ἀγγλίας ἡ ὁποία ἀπέφυγε δεσμεύσεις. Στὸ τέλος ὁμως τοῦ ἴδιου χρόνου πέθανε ὁ τσάρος Ἀλέξανδρος Α' καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Νικόλαος Α', ποὺ δήλωσε ἐξάκθαρα πῶς δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῆ ἀτελείωτες διπλωματικὲς διαπραγματεύσεις καὶ ὅτι ἦταν ἀποφασισμένος νὰ λύσῃ μὲ τὰ ὄπλα ὅλες τὶς διαφορὲς ποὺ εἶχε μὲ τὴν Τουρκία. Αὐτὸ τρόμαξε τὴν ἀγγλικὴ κυβέρνησις ποὺ ἔστειλε ἀμέσως στὴν Πετροῦπολη τὸν νικητὴ τοῦ Βατερλώ στρατάρχη Οὐέλλιγκτον μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ καταβάλλῃ προσπάθειες γιὰ τὴν ἀποσὸβηση ρωσοτουρκικοῦ πολέμου. Ὁ Νικόλαος, φοβηθεὶς ὅτι ἂν δὲν συνεννοεῖτο μὲ τοὺς Ἄγγλους αὐτοὶ θὰ ἀντεπολιτεύοντο μὲ κάθε δύναμη στὸ ἑλληνικὸ ζήτημα, ἔδωσε ἐντολὴ στὸν Ρῶσο Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ ὑπογράψῃ μυστικὸ πρωτόκολλο μὲ τὸν Οὐέλλιγκτον τὴν 4 Ἀπριλίου 1826. Αὐτὸ τὸ πρωτόκολλο ἀπετέλεσε τὴν πρώτη χρονολογικὰ διεθνή πράξη γιὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν πράξη τὰ ἑλληνικὰ πράγματα τράβηξαν τὸ δρόμο τους.